

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1–4 КЛАСАХ

Любіть красу своєї мови

Терень Масенко

1. 1. Прочитай поетичні рядки.

Як **парость** виноградної лози,
плекайте мову. Пильно й ненастанно
політь бур'ян. Чистіша від **сльози**
вона хай буде. Вірно і слухняно
нехай вона **щоразу** служить вам...

Максим Рильський

2. Спиши вірш. Відшукай у ньому речення з однорідними членами. Які це члени речення? На яке питання вони відповідають? Якою частиною мови виражені?
3. До словосполучення *плекайте мову* добери і запиши слова, близькі за значенням. Поясни, як ти розумієш зміст слів «пильно й ненастанно політь бур'ян».
4. У виділених словах назви звуки і букви, якими вони позначені.

2. Спиши слова. Поясни їх правопис.

бур'ян об'їзд в'юн в'є

3. 1. Прочитайте текст і визначте його тип. Усно поставте запитання до кожного абзацу.

Для мене слово й справді стало живою **істотою**. Воно все бачило і про все розповідало: часом лагідне, добре, а часом — колюче й смішне. Воно було завжди з людь-

ми. В біді (коли віз **ламається**, чумак ума набирається). І в радості (зазирнуло сонце в наше віконце).

Живе слово **воювало** за правду і сердито било-колотило злую кривду. Воно не любило ледарів, хвальків, брехунів, боягузів, не любило заздрих і скупих, підлесливих і зрадливих... Я дізнався, що є ласі на чужі ковбаси. І що є такий нікчемний чоловічок — як не брехне, то й не дихне... (За Семеном Жураховичем).

2. Випишіть з тексту: *I варіант* — прислів'я; *II варіант* — приказки. Поясніть, як ви розумієте їх зміст.

3. Поділіть для перенесення виділені слова.

4. 1. Прочитай слова. Запиши їх в алфавітному порядку, за необхідності беручи до уваги не лише першу, а й наступні літери.

Розум, ліхтар, голова, роса, **щастя**, цуценя, слава, чернетка, воля, земля, бандура, черга, будова, олень, тризуб, цемент, справедливість, айстра, життя, сльоза, діброва, маяк, вірш, ластів'я, крига, м'ята.

цемент

чернетка

2. Зроби звуко-буквений аналіз виділеного слова, скориставшись підказкою.

Послідовність звуко-буквеного аналізу слова

1. Вимов слово вголос.
2. Поділи його на склади.
3. Визнач наголошений склад.
4. Назви послідовно всі звуки в слові та охарактеризуй їх.
5. Запиши слово буквами.
6. Полічи кількість звуків та кількість букв. Якщо вона неоднакова, то поясни причину такої невідповідності.

5. 1. Прочитай і спиши вірш. Підкресли слово-звертання.

Українська мова —
знає цілий світ, —
як трава шовкова,
мов калини цвіт.

Не соромся, доню,
нею говорить —
від Карпат до Дону
мова ця дзвенить.

Олесь Лупій

2. Випиши з тексту вірша іменники, розташувавши їх в алфавітному порядку.

Якщо щастя життя в кожному з нас

Григорій Сковорода

6. 1. Прочитай поетичні рядки.

...І зроблю
маленьку книжечку. Хрестами
і візерунками з квітками
кругом листочки обведу
та й списую Сковороду...

Тарас Шевченко

2. Чи знаєш ти, хто такий Григорій Сковорода? Чим він приваблював малого Тараса?
3. Спиши вірш. Підкресли однорідні члени в другому реченні. На які питання вони відповідають?

7. 1. Розглянь портрет. Зверни увагу на вираз обличчя першого українського філософа. Прочитай текст.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛОСОФ

На Україні Лівобічній, у Чернігівщині та Харківщині жив **славний** чоловік Григорій Сковорода — перший український філософ. Себто така людина, яка

роздумує над самими основами **людського** і світового життя, доходить всьому найперших причин.

Він цурався панства, цурався багатства, розкошів. Любив простий народ. Ходив по Україні та навчав людей, як треба жити. Люди велико **шанували** його як мудрого й праведного чоловіка. Любили слухати його пісні та байки і переймали з них багато (*За Михайлом Грушевським*).

2. Поясни вживання великої літери в тексті.

3. Доповни і запиши речення.

Григорій Сковорода — перший український філософ, тобто така людина, яка...

4. Розбери виділені слова за будовою.

8. 1. Спиши поетичні рядки.

Щастя, а де ти живеш? Горлиці, скажіте!

Григорій Сковорода

2. Які речення за метою висловлювання та за інтонацією вживає автор?

3. Знайди і підкресли слово, у якому всі приголосні звуки глухі.

9. 1. Прочитайте байку. Підготуйтеся і виразно розкажіть її в особах.

ЗОЗУЛЯ І ДРІЗД

Зозуля прилетіла до чорного Дрозда.

— Чи тобі не нудно? — питає його. — Що ти роб..ш?

— Співаю, — одказує Дрізд. — Хіба не чу..ш?

— Я співаю частіше від тебе, проте однаково нудно...

— Так ти ж, пані, тільки те й роб..ш, що, підкинувши в чуже гніздо свої яйця, з місця на місце переліта..ш, співа..ш, п'єш та їси. А я сам годую, бережу і вчу своїх дітей, а працю свою полегшую співом (*Григорій Сковорода*).

2. Чи можна використати як заголовок до байки вислів «Робота — джерело радості»? Доведіть свою думку.
3. Спишіть останній абзац, уставляючи пропущені букви. Визначте час, особу та число дієслів. Поясніть правопис ненаголошених особових закінчень.

10. 1. Прочитай і спиши текст.

Як людина може стати по-справжньому щасливою? Ключем у цьому, на думку Сковороди, було **пізнання** «самого себе».

Людина повинна робити в **житті** саме те, до чого має природні нахили. Найголовніше — уникати непотрібного багатства й слави, домагатися особистої незалежності (*За Орестом Субтельним*).

2. Поясни правопис виділених слів. Добери до них спільно-кореневі слова.
3. Знайди в тексті й підкресли слова, що відповідають такій моделі: ____і. До яких частин мови вони належать?

Людина починається з добра

Любов Забашта

11. 1. Прочитай вірш. Яка його основна думка?

Листя також очі має, —
все, що треба, помічає.
Тож ламать гілки не треба —
листя ж дивиться на тебе!

Григоріє Вієру

2. За змістом вірша склади і запиши спонукальне речення.
3. Випиши з тексту дієслова теперішнього часу. Визнач їх особу і число та виділи закінчення.
4. До слова *листя* усно добери спільнокореневі слова.

- 12.** Із поданих складів утвори і запиши слова. Яке серед них «зайве»? Поясни, чому.

лю дов до бу ти мо

- 13.** 1. Прочитай прислів'я.

1. Друзі (пізнаватися) в біді. 2. У лиху годину (пізнати) вірну людину. 3. Допомога у свій час, як дощ у (посуха). 4. Людина без друзів — що дерево без (коріння).

2. Спиши, ставлячи подані в дужках слова у потрібній за змістом формі. Поясни їх правопис.

3. Зроби звуко-буквений аналіз слова *коріння*.

- 14.** 1. Розгляньте малюнки.

2. Що скоїлось у пташиній родині? Що роблять батьки пташенятка? Який порятунок придумав їжак?

3. Поміркуйте, які прислів'я із попередньої вправи можна використати як заголовок до цих малюнків. Які ще заголовки можна придумати? Виберіть з-поміж запропонованих варіантів найбільш влучний.

1. Не залишили в біді. 2. Врятовані! 3. Живи, пташенятко! 4. У лісі. 5. Пригода в лісі.

4. Складіть і запишіть казку, скориставшись робочими матеріалами. Введіть у твір описи, діалоги.

Зачин

Ішов Їжак додому. Дорогою наздогнав його Заєць. Удвох веселіше, тож далі друзі рушили разом.

Основна частина

Допоможіть! Порятуйте! Випало з гнізда; жалібно пищало; розпачливо цвіріньчали; посадив на кінчик палки; заліз на спину; зраділи, в'ються, щечечуть. Спасибі, друзі!

Заключна частина

Заєць зітхнув полегшено й каже Їжачкові:

— Молодець, Їжаче, добре ти придумав!

— Це не я, а паличка-виручалочка! Завжди в пригоді стане!

5. Обговоріть та відредагуйте складені твори. Чого навчає ця казка?

15. 1. Добери і запиши чотири прислів'я про дружбу.

2. Провідміняй іменники *друг, дружба* і прикметник *дружний*.

Літо човником пливе

Сергій Рачинець

16. 1. Прочитай вірш.

Вихопивсь дощик поміж заграва:
чоботи сині, синя сорочка,
сині **мелодії** понапинав
з неба широкого аж до листочка;
синіми стрілами закресав,
сині листочки дрібно писав —

людям, **озерам**, лукам за обрій,
ох і смішний же!
І добрий-добрий!..

Андрій Малишко

2. Розкажи, яким ти уявляєш собі літній дощ.
3. Випиши прикметники разом з іменниками, з якими вони зв'язані за змістом. Визнач їх число, рід та відмінок.
4. До слова *сині* добери споріднені дієслово, іменник та прислівник.
5. Виділені слова поділи на склади для перенесення.

- 17.** 1. Спиши речення. Спробуй пояснити, що мав на увазі поет.

Літо зверху зелене, всередині — мов кавун.

Микола Воробйов

2. Підкресли прислівники. Визнач, від якої частини мови вони утворилися.

- 18.** 1. Прочитайте текст. Спишіть, уставляючи пропущені букви. Поясніть правопис цих слів.

Свіжими ранками я перший будив со..у ще воду кр..ниці. Коли порожнє відро плескалось денцем об її груди, вона ухала гучно спресо..я у гл..бині й ліниво вл..валась у нього. Потому тр..мтіла, сиза, на сонці. Я пив її, свіжу, холодну, ще повну снів, і хлюпав нею собі в л..це (Михайло Коцюбинський).

2. Які слова у творі вжито в переносному значенні? Яке враження цим створюється?
3. Надпишіть над кожним словом, до якої частини мови воно належить: *I варіант* — у першому реченні; *II варіант* — в останньому.
4. Випишіть особові займенники. У дужках вкажіть їх особу, число та відмінок.

19. 1. Прочитай текст. Який настрій викликає описана письменником картина природи?

Ми (сидіти) на березі моря. Мовчазно (дивитися) на нас місяць із темного неба. Світла смуга сріблястих плям (віддалятися) на чорній воді. З легеньким шурхотом ліниво (накочуватися) на берег ледь помітні хвилі. Не (ворушитися) дерева. Природа (спати). Навіть прозорі хмари застигли у вишині (*Павло Клушанцев*).

2. Спиши, замінюючи подані в дужках дієслова неозначеної форми дієсловами теперішнього часу. Визнач особу і число цих дієслів.
3. Знайди і підкресли слова, у яких звуків менше, ніж букв.

20. 1. Прочитай вірш. Яка картина постає в твоїй уяві?

Місяць в **золотім** пальтечку
висіває в небі гречку.
Нічку сіє, вранці косить,
у блакитну хату носить.
Вдень молотить, просіває,
зорі з гречки вибирає.

Володимир Цибулько

2. Спиши вірш. Знайди і підкресли слова, в яких усі приголосні звуки дзвінкі.
3. Установи зв'язок слів у першому реченні.
4. До виділеного слова добери і запиши споріднені слова, виражені різними частинами мови. Познач у них корінь.